

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Драпак Тетяна Ігорівна, 1999 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2021 році Західноукраїнський національний університет за спеціальністю «Економіка», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Міжнародна економіка».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.112, утворена наказом Західноукраїнського національного університету, Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль від 25 березня 2026 року № 191 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради -	Сохацької Олени Миколаївни, доктора економічних наук, професора, професора кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.
Рецензентів -	Борисяк Олени Володимирівни, доктора економічних наук, заступника директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету.
	Живка Максима Андрійовича, кандидата економічних наук, доцента, заступника директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин
Офіційних опонентів -	Орехової Тетяни Вікторівни, доктора економічних наук, професора, декана економічного факультету, професора кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса.
	Яценко Ольги Миколаївни, доктора економічних наук, професора, в.о. завідувача кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, професор Київського національного університету ім. Вадима Гетьмана.

на засіданні 26 травня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» Драпак Тетяні Ігорівні на підставі публічного захисту дисертації «Глобальні імперативи формування циркулярних ланцюгів доданої вартості » за спеціальністю 051 – «Економіка».

Дисертацію виконано у Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Зварич Ірина Ярославівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами). Робота містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, спрямованих на розв'язання конкретного наукового завдання, що має істотне значення для галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 – «Економіка». Дисертацію виконано державною мовою, оформлено відповідно до вимог МОН, обсяг основного тексту відповідає освітньо-науковій програмі закладу та специфіці спеціальності.

Наукова новизна одержаних результатів.

вперше:

- сформульовано та емпірично перевірено гіпотезу суттєвого впливу глобальних детермінант (економічна свобода, інвестиційна відкритість, урядова політика рециклінгу, легкість входження в бізнес, торгівельна відкритість, технологічні інновації, соціальні програми, екологічне законодавство, ефективність політичного уряду, міжнародні угоди) на процес створення циркулярних ланцюгів доданої вартості;

удосконалено:

- поняття глобальні імперативи, де на відміну від позиції інших авторів, критерії ефективності та вартості доповнюються вимогами стійкості, 9 ресурсної безпеки, зниження залежності від первинної сировини та можливості витримувати геополітичні, логістичні та енергетичні шоки;

- теоретичний базис глобальних імперативів в переході до циркулярної моделі, розглядаючи циркулярні ланцюги доданої вартості з позиції позитивної та нормативної методології, що дало можливість визначити їх основні характеристики – ресурсоефективність, двостороння взаємність, інтеграція вторинних матеріалів та стійкість до шоків, встановлено перехід від централізованих до мережевих циркулярних ланцюгів, базованих на горизонтальній кооперації акторів;

- наукові підходи до оцінки учасників країн у циркулярних ланцюгах на основі індикаторів частки вторинних матеріалів у торгівлі проміжними товарами;

- запропоновано багатовекторність у поєднанні функціональної, інституційної та просторової складової, пріоритетними векторами визначено активізацію торгівлі проміжними товарами з циркулярним потенціалом, залучення інвестицій у біоекономіку та рециклінг, розширення партнерства з ЄС.

набуло подальшого розвитку:

- запропонована багатовекторна модель найбільш значущих факторів впливу на процеси формування циркулярних ланцюгів доданої вартості та побудовано прогностичні моделі динаміки участі України в цих моделях;

- трактування поняття циркулярні ланцюги доданої вартості, що має міждисциплінарний характер, оскільки поєднує економічні, екологічні та соціальні виміри, які охоплюють ресурсоефективність, рециклінг, біоекономіку, технологічні інновації, двосторонню взаємність у торгівлі проміжними товарами.

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертаційної роботи. Основні наукові результати дисертації викладено у шести працях: шість статей у фахових наукових виданнях категорії «Б», включених до Переліку наукових фахових видань України, затвердженого МОН України.

Крім того, здобувач є автором 9 публікацій апробаційного характеру, з яких 9 опубліковано у періодичних наукових виданнях. Усі публікації відповідають вимогам пунктів 8 і 9 Порядку та відображають основні наукові результати дисертації:

1. Драпак Т.І., Корнієнко Д. Б. Нові технології, що підтримують перехід до циркулярної економіки в ланцюжку створення вартості пластикових матеріалів. Збірник наукових праць «Економічний простір», № 189, 2024 рік. С. 179-185. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-33>

2. Драпак Т.І., Баб'яр В.П. Циркулярна економіка: можливості та бар'єри. Збірник наукових праць «Цифрова економіка та економічна безпека», № 1(10), 2024 рік. С. 67-73.

URL: <https://doi.org/10.32782/dees.10-12>

3. Драпак Т.І., Корнієнко Д. Б., Баб'яр В.П. Трансформація економічних, фінансових та продуктивних систем пришвидшує перехід до сталого розвитку. Економічний науково-практичний журнал Сталий розвиток економіки, № 4 (51), 2024 С. 199-205.

URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-29>

4. Tetiana Drapak, Iryna Zvarych. Optimization of Value Chains in the Circular Economy: Global Trends and Regional Features. Economics of Systems Development Volume 7 Issue 1 29.07.2025. p.169-173. URL: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2025-1-21>

5. Бродовська О.Г., Драпак Т.І., Дегтярьов Д.С. Концепція, тренди і ризики цифровізації при формуванні цифрового суспільства. Науково-виробничий журнал ДЕРЖАВА ТА РЕГІОНИ «Економіка та підприємництво» Випуску № 1 (131), 2024, С.6-9. URL: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2024-1-1>

6. Бродовська О. Г., Драпак Т. І. Довіра як базовий принцип інклюзивної економіки: аналіз концептуальних та методичних підходів. Збірник наукових праць «Цифрова економіка та економічна безпека» № 1(10), 2024 рік С. 108-111. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.10-20>

7. Драпак Т.І. Децентралізація і самоврядування як основа ефективних реформ державного сектору ЄС. Матеріали Круглого столу, присвячений темі: «Виклики європейської регіональної політики в умовах пандемії Covid-19» 11.12.2020. С. 130-133.

8. Драпак Т.І. Колаборація країн Вишеградської четвірки та України. Матеріали Круглого столу, присвячений темі: «Вишеградська четвірка та Україна: напрями, механізми і форми партнерства». 10.11.2020. С. 78-82.

9. Драпак Т.І. Formation and implementation of circular economy policy in European countries. Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Сучасна парадигма іншомовної бізнес-комунікації: передові міжнародні практики та міжкультурна інтеграція». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 17-19.

10. Драпак Т.І. Співпраця ЄС та України в Умовах війни. Матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візі та виклики глобалізації». Тернопіль, ЗУНУ, 2023. С. 58-62.

11. Драпак Т.І., Бродовська О.Г. Стратегія сталого фінансування для підприємств на шляху до справедливої та інклюзивної зеленої економіки. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології». Київ: НАУ, 2024. С. 180-184.

12. Драпак Т.І., Бродовська О.Г. Інклюзивне економічне зростання: взаємозв'язок між енергетикою та ефективністю управління в контексті європейської перспективи. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «European perspective: міждисциплінарний дискурс в контексті сучасних викликів і можливостей» в рамках Програми «TOGETHER UNITED: науковці проти війни» Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. С. 89-92.

13. Драпак Т.І., Бродовська О.Г. Політика, практики та виклики цифрової фінансової інклюзії для сталого розвитку: приклад економіки, що розвивається. Матеріали IV Міжнародно науково-практичної конференції, присвяченої "Дням Ракоці" Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II м. Берегове, 2024. С. 273-275.

14. Драпак Т.І., Бродовська О.Г., Корнієнко Д.Б., Баб'яр В.П. Побудова кращого майбутнього за допомогою стійких інвестицій: висновки нещодавніх досліджень. Матеріали мультидисциплінарного наукового часопису «Нотатки сучасної науки», № 14, 2024. С. 12-13.

15. Драпак Т.І. Трансформація міжнародної економіки в еру кліматичних криз: інтеграція циркулярних моделей, цифрових технологій та інклюзивних стратегій для забезпечення екобезпеки. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики». Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 32-37.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Голова ради: **Сохацька Олена Миколаївна**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

Рецензент: **Борисяк Олена Володимирівна**, доктор економічних наук, заступник директора навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури Західноукраїнського національного університету.

Зауваження:

1. Доцільно було б у роботі уточнити сутність та взаємозв'язок таких категорій як «ланцюги доданої вартості», «глобальні ланцюги доданої вартості», «циркулярні ланцюги доданої вартості» і «глобальні циркулярні ланцюги доданої вартості».

2. У розділі 2 проведено оцінку участі країн у циркулярних ланцюгах доданої вартості на основі індикаторів моніторингу циркулярної економіки Європейського Союзу. Доцільно було б дати пояснення, які із цих індикаторів можуть найкраще ідентифікувати умови для формування циркулярних ланцюгів доданої вартості в Україні.

Рецензент: **Живко Максим Андрійович**, кандидат економічних наук, доцент, заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина Західноукраїнського національного університету.

Зауваження:

1. Автором здійснено теоретичну ідентифікацію концепції циркулярної економіки та її взаємозв'язку з глобальними ланцюгами доданої вартості (с. 29–45), що формує міцну основу дослідження. Водночас доцільно було б більш глибоко розкрити механізми практичного застосування зазначених концепцій у контексті формування економічної доданої вартості, зокрема через аналіз конкретних бізнес-моделей або галузевих кейсів.

2. У роботі досліджено еволюцію циркулярних ланцюгів доданої вартості та обґрунтовано їх роль у трансформації сучасних економічних систем (с. 46–60). Проте варто було б більш детально проаналізувати економічні результати впровадження циркулярних моделей, зокрема вплив на продуктивність, рентабельність та структуру витрат підприємств.

3. Автором проведено емпіричний аналіз розвитку циркулярної економіки та інтеграції країн у відповідні ланцюги (с. 62–89), що дозволило виявити ключові тенденції та диспропорції. Разом з тим, доцільним було б розширити аналіз шляхом використання більшої кількості порівняльних кейсів або прикладів трансформації національних економік під впливом циркулярних процесів.

Опонент: **Орехова Тетяна Вікторівна**, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету, професор кафедри міжнародних економічних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауваження:

1. Теоретичний базис дослідження циркулярних ланцюгів доданої вартості в глобальному контексті сформульовано досить ґрунтовно. Однак авторці варто було б чіткіше розмежувати поняття «глобальні імперативи» та «глобальні тренди». У підрозділі 1.3 ці категорії іноді використовуються як синоніми, що дещо розмиває теоретичні межі дослідження (с. 48–71).

2. Аналіз сучасного стану та проблем циркулярних ланцюгів доданої вартості в економіці України (розділ 2.3) містить багато цінних фактів. Проте порівняння України з країнами ЄС і Китаєм виглядає дещо описовим. Рекомендується глибше розкрити структурні причини відставання за показником Circular material use rate та надати кількісну оцінку впливу війни на динаміку цього індикатора (с. 112–125).

3. Пріоритетні вектори стратегічного партнерства України (розділ 3.3) є актуальними та перспективними. Разом з тим, рекомендації щодо створення міжвідомчої ради з циркулярності та запровадження пільгового кредитування потребують більш детального опрацювання механізмів реалізації, джерел фінансування та очікуваних кількісних результатів (с. 150–164).

Опонент: **Яценко Ольга Миколаївна**, доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, професор Київського національного університету ім. Вадима Гетьмана.

Зауваження:

1. Дослідження містить ґрунтовний аналіз сучасного стану циркулярних ланцюгів в Україні. Однак у розділі 2.3 порівняння України з країнами ЄС і Китаєм дещо поверхневе. Рекомендується глибше розкрити причини суттєвого відставання за показником Circular material use rate та запропонувати кількісну оцінку впливу війни на динаміку цього індикатора (с. 95–112).

2. У розділі 3.2 авторка успішно ідентифікувала детермінанти та бар'єри інтеграції України в глобальні циркулярні ланцюги. Проте недостатньо уваги приділено культурно-інституційним особливостям адаптації зарубіжних моделей до українських реалій. Бажано було б показати, які саме елементи цих моделей можуть бути успішно імплементовані в умовах воєнного та післявоєнного періоду (с. 136–149).

3. Дисертація містить низку оригінальних положень, зокрема авторську адаптовану модель трансформації глобальних ланцюгів доданої вартості з урахуванням циркулярних імперативів. Водночас бажано чіткіше сформулювати елементи наукової новизни порівняно з існуючими дослідженнями Ellen MacArthur Foundation та UNIDO (с. 167–172).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає,

«Утримались» немає.

На підставі результатів голосування спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.112 присуджує Драпак Тетяні Ігорівні ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 – «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Олена СОХАЦЬКА